

ಬಹೂಪಯೋಗಿ ಕೇದಿಗೆ

■ ಚಿತ್ರ ಬರಹ:
ಸಹನಾ ಕಾಂತಬೈಲು

ಕೇದಿಗೆ ಪರಿಮಳದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಹೂ. ಕೇಶ ಶೃಂಗಾರ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೇದಿಗೆ ಗಿಡದ ಹಣ್ಣು, ಎಲೆಗಳು ಕೂಡಾ ಉಪಯುಕ್ತ.

'ಘಂ' ಎನ್ನುವ ಕೇದಿಗೆ ಹೂವಿನ ಸುಗಂಧಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲದವರಾರು? ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಕೇದಿಗೆ ಹೂ ಮನಮೋಹಕ. ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಕೇದಿಗೆಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಕೇದಿಗೆಯ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕೇತಕಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಸ್ಮಾ ಪೈನ್' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು ಪಂಡನಸ್ ಓಡೋರಾಟಿಮಸ್. ಇದು ಪಂಡನೇಸೀ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.

ಹೊಳೆ- ಹಳ್ಳಗಳ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಶೇಷ ಪೋಷಣೆಯನ್ನೂ ಬೇಡದೆ ದೊಡ್ಡ ಪೊದೆಯಾಗಿ ಕೇದಿಗೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳು ಎರಡು, ಮೂರು ಮೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ಉದ್ದ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಎಲೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಂಡದ ಬುಡ ಗಾಳಿ ಬೇರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆಗಸ್ಟ್- ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೂ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ನಾಗಪೂಜೆಗೆ ಕೇದಿಗೆ ಹೂ ಬಹಳ ವಿಶೇಷ. ನಾಗರಹಾವು ಇದರ ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆಂತೆ. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ, ಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ ಹಾಗೂ ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿಯ ಹಬ್ಬದಂದು ಕೇದಿಗೆ ಹೂವಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲದ ಬೇಡಿಕೆ.

ಇದು ಬಹೂಪಯೋಗಿ ಸಸ್ಯ. ಹೂವನ್ನು ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಸೌಂದರ್ಯ

ಪ್ರಸಾಧನಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕೇದಿಗೆ ಹೂವಿನ ಅತ್ತರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಹೂವಿನಿಂದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಎಣ್ಣೆ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ:

ಕೇದಿಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸಣ್ಣ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಬೇಕು. ಎಣ್ಣೆ ತಣ್ಣೆಗಾದ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಬಾಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವುದು. ಈ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಲೆನೋವಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣೆಗೆ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಶ್ವಾಸಕೋಶಗಳ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿ ಎದೆಗೆ ಸವರುವುದರಿಂದ ಗುಣ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಇಡೀ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ನರಗಳು ಉತ್ತೇಜನಗೊಂಡು ನಿರುತ್ತಾಹ ಮತ್ತು ಜಡತ್ವ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ವಾತರೋಗಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೇದಿಗೆಯ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಚಾಪೆ, ಬೀಸಣಿಗೆ, ಟೋಪಿ, ಹಗ್ಗ, ಚೀಲ, ಬುಟ್ಟಿ, ಪೊರಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಮನೆಗಳ ಛಾವಣಿಗೆ ಹೊದಿಸುವುದುಂಟು. ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವಾದಾಗ ಇದರ ಹಣ್ಣನ್ನು ಔಷಧಿಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆರೆ, ಹಳ್ಳಗಳು ಮಾಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈಗ ಕೇದಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಅಪರೂಪ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗವತಿಯರಿಗಂತೂ ಹೂ ಮುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಕೇದಿಗೆ ಹೂವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹೆಣೆಯುವ ಕೇದಿಗೆ ಜಡೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಇಂದು ನೆನಪು ಮಾತ್ರ.